

Zkoušky z češtiny a Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Na co se spolehnout?

Kateřina Vodičková

Abstrakt: Příspěvek se zabývá dostupnými zkouškami z češtiny pro cizince, které deklarují vztah ke Společnému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky (SERR), především k jeho úrovním popisujícím, co uživatel jazyka na dané úrovni dokáže. U vybraných zkoušek analyzujeme subtest Psaní ve vztahu k SERR a přihlížíme k informacím dostupným veřejnosti. Na základě uvedených materiálů zvažujeme, zda uživatelé analyzovaných zkoušek mají k dispozici dostatek podkladů k tomu, aby mohli zkoušku důvěřovat, co se týče jejího přiřazení k SERR. V závěru se zamýšlíme nad tím, které materiály dokládající vztah k SERR mohou či mají být poskytnuty uživatelům z řad odborné i široké veřejnosti.

Klíčová slova: čeština pro cizince, jazykové testování, Společný evropský referenční rámec pro jazyky, zkoušky z cizích jazyků

Abstract: The article deals with examinations in Czech for foreigners that declare they are linked to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). On the basis of the subtest in Writing and materials available for the public, we consider whether the information is sufficient for the examination users to decide whether the examination can be trusted as for its relation to the CEFR level.

Key words: Common European Framework of Reference for Languages, Czech for foreigners, examinations in foreign languages, language testing

1 Úvod

S rostoucí migrací po roce 1989, stoupajícím zájmem o češtinu pro cizince, tudíž i češtinu jako cizí jazyk, i s implementací **Společného evropského referenčního rámce pro jazyky** (Olomouc: FF UP, 2002, dále SERR) se zvyšuje nabídka zkoušek z češtiny, které mohou nerodilí mluvčí skládat. V příspěvku se zamýšlíme nad tím, podle čeho se mohou odborníci i široká veřejnost v těchto zkouškách orientovat, jak se mohou přesvědčit, kterým zkouškám lze důvěřovat, a zároveň nad tím, které informace o zkoušce podle našeho názoru mají být uživatelům poskytnuty, aby tvůrci zkoušky doložili tvrzení o sepětí dané zkoušky a SERR. Zdůrazňujeme, že příspěvek v tomto směru představuje spíše nástin problematiky a polemiku, neklade si za cíl uvést jednoznačný návod, což by ostatně ani vzhledem k širokému spektru zkoušek nebylo možné. Tvůrci zkoušky se mohou totiž rozhodnout poskytnout různé informace s odlišnou mírou podrobnosti i odbornosti v závislosti nejen na tom, komu jsou tyto informace určeny, ale též s ohledem na účel zkoušky, její důležitost, cílenou testovanou populaci atd.

Nejprve se krátce věnujeme roli SERR v jazykovém vzdělávání, následně se zabýváme vztahem zkoušek k SERR. Dále analyzujeme několik dostupných a rozšíře-

ných zkoušek vysoké důležitosti, které uvádějí vztah k SERR, a zamýšlíme se nad tím, zda má odborná i široká veřejnost dostatek informací, aby mohla zkouškám v tomto směru důvěřovat. Na základě dostupných informací o těchto zkouškách a na základě materiálů týkajících se vztažení zkoušek k SERR zvažujeme, díky kterým informacím mohou zejména uživatelé zkoušky takového tvrzení o vztahu k SERR považovat za důvěryhodné.

2 SERR v jazykovém vzdělávání

Podle autorů má SERR poskytovat „obecný základ pro vypracování jazykových sy-labů, směrnic pro vývoj kurikulí, zkoušek, učebnic atd. v celé Evropě“ (SERR 2002, s. 1), tudíž snahy o jeho implementaci do jazykového vzdělávání včetně hodnocení v České republice, a to na všech stupních včetně celoživotního vzdělávání, nejsou nikterak překvapivé.

Podle úrovní SERR se vypisují např. kurzy, tvoří učebnice i zkoušky. V některých případech se ovšem vztažením k SERR myslí pouhé uvedení úrovně, které podle tvůrců daný kurz, učební materiál či zkouška odpovídají. Ve skutečnosti se v těchto případech jedná o „pocitové“ přiřazení nezřídka již existujícího materiálu v širo-kém slova smyslu (sy-laby, učební pomůcky, zkoušky) k úrovni nejen bez hlubší znalosti SERR, ale též bez procesu vztahování tohoto materiálu k SERR a např. bez empirického ověření tvrzení. Důsledkem toho je v takovéto situaci na českém trhu vzdělávání pro uživatele především z řad široké veřejnosti obtížné rozhodnout se, který kurz, učebnici či zkoušku si vybrat, podle čeho se mohou v nabídce zori-entovat a ověřit si, že výše uvedené skutečně odpovídá deklarované úrovni podle SERR.

V neposlední řadě bývá SERR při vztahování materiálů redukován výhradně na úroveň, mnohdy i na pouhé označení úrovně, tj. „písmeno a číslo“. Zcela se tak opomíjí mj. akční přístup prezentovaný v SERR či modely komunikační kompe-tence.

3 Vztažení zkoušek k SERR

Vztažení zkoušek k SERR představuje komplexní proces, který je nutno doložit teoreticky i empiricky. V tom tvůrcům zkoušek pomáhá především manuál **Re-lating Language Examinations to the CEFR** (Strasbourg, 2009). Ten popisuje pět fází, které by měly při vztažení zkoušky k SERR proběhnout, a to především co se přiřazení k úrovni týče. Dále doporučuje, jak vystavět argumentaci. Zmíněné fáze zahrnují familiarizaci, tedy seznámení účastníků procesu přiřazování se SERR, specifikaci, jejíž součástí je obsahová analýza, standardizační školení a referenční porovnávání (benchmarking), stanovení standardů (standard setting) a v nepo-slední řadě validaci všech předcházejících fází i procesu jako celku. Zde je třeba si uvědomit, že pokud jedna fáze neproběhla dostatečně spolehlivě, není validní, není

např. reprezentativní vzorek, nejsou vhodně zvoleni panelisté atd., je celý proces, tudíž i výsledek a finální produkt, tj. daná zkouška, v tomto směru zpochybnitelný.

Jaké důkazy tedy může na základě těchto fází odborná i široká veřejnost očekávat, aby pro ni bylo vztažení konkrétní zkoušky k SERR dostatečně průkazné? Je samozřejmé, že se tyto informace budou lišit pro odbornou a pro širokou veřejnost zejména co do míry podrobnosti a odbornosti. Mezi dokumenty určenými především široké veřejnosti lze očekávat např. (upravené/zjednodušené) testové specifikace, modelové varianty a cvičné sady, (upravená/zjednodušená) kritéria hodnocení, nezávislé externí posudky, zatímco odborná veřejnost ocení dále např. souhrn dat a/nebo výsledků z pretestací a z ostrých zkoušek, doložení familiarizace, obsahovou analýzu (např. pomocí tabulky – tzv. content analysis grid – uvedené ve výše zmíněném manuálu), informaci o tom, jak byla stanovena mezní hranice úspěšnosti (cut-off score), validační zprávy a další.

Podívejme se nyní, které z těchto dokumentů jsou dostupné uživatelům tří zkoušek z češtiny.

4 Zkoušky z češtiny pro cizince: čemu lze věřit?

Kritéria pro výběr zkoušek pro analýzu byla následující: a) jedná se o zkoušku z českého jazyka určenou kandidátům, jejichž prvním jazykem není čeština, b) zkouška není určena dětem, c) zkouška je podle tvůrců vztažena k SERR, d) jsou dostupné alespoň základní informace o zkoušce (např. formát zkoušky, kritéria hodnocení a další), e) množství těchto informací lze považovat za dostatečné pro analýzu, f) jedná se o zkoušku vysoké důležitosti.

Na základě těchto kritérií jsme vybrali Zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR, Certifikovanou zkoušku z češtiny pro cizince na úrovni B1 (CCE–B1) a Státní jazykovou zkoušku základní. Jak jsme se již zmínili výše, ve všech analyzovaných zkouškách jsme se zaměřili výhradně na subtest Psaní.

V příspěvku se nezabýváme dalšími zkouškami z češtiny pro cizince, ačkoliv jsme přihlíželi k tomu, které informace a dokumenty týkající se přiřazení k SERR veřejnosti poskytují. Zájemci si mohou tyto informace snadno dohledat sami např. u zkoušky telc Český jazyk B1, testů ECL či Zkoušky pro účely udělování státního občanství ČR.¹

4.1 Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR

Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR uvádí, že odpovídá úrovni A1. Subtest Psaní trvá 15 minut a skládá se ze dvou úloh. První úloha sestává z pěti

¹ Zkouška telc Český jazyk B1: <http://www.telc.net>, testy ECL: <http://www.ecl-test.com>, Zkouška pro účely udělování státního občanství ČR: <http://www.cestina-pro-cizince.cz>.

položek, v druhé úloze kandidáti píší text o nejméně 20 slovech. Mezní hranice úspěšnosti byla stanovena na 60 %. Přesné znění zadání obou úloh z modelové zkoušky, ze které jsme vycházeli v tomto příspěvku, naleznou zájemci v Příloze 1.

Široké veřejnosti jsou k dispozici obecné specifikace týkající se především formátu zkoušky, modelová varianta, příručka **Připravte se s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR²**, tzv. **Referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úrovně A1, A2³**, **Soupis lexikálních jednotek úrovně A1, A2⁴** a případně přípravné kurzy pořádané různými institucemi, nikoliv ovšem přímo zadavatelem zkoušky a/nebo jejími tvůrci. Odborná veřejnost se zejména díky příspěvkům a prezentacím⁵ např. na různých setkáních, konferencích či v rámci představení zkoušky mohla seznámit s tím, že proběhla familiarizace tvůrců se SERR a standardizační školení a benchmarking. Domníváme se, že zde by bylo přínosné veřejnost informovat detailněji, např. prostřednictvím zpráv na webových stránkách zkoušky.

Zájemci zejména z řad odborné veřejnosti se mohou pokusit přiřadit úlohy subtestu Psaní z modelové varianty k deskriptorům a následně tedy k úrovni. Dle našeho názoru úloha 1 reflektuje deskriptor týkající se poznámek, vzkazů a formulářů, podle něž uživatel jazyka na úrovni A1 „dokáže zapsat čísla a data, své vlastní jméno, národnost, adresu, věk, datum narození ...např. při vyplňování dotazníku ...“ (SERR 2002, s. 86). Vzhledem k ochraně osobních údajů a anonymnímu hodnocení písemných projevů není možné, aby kandidáti uváděli údaje o vlastní osobě. Druhá úloha v modelové variantě Psaní se dle našeho mínění pohybuje na rozmezí úrovně A1 a A2, neboť na úrovni A1 uživatel jazyka dokáže „psát jednoduché izolované fráze a věty“ (SERR 2002, s. 63), zatímco na úrovni A2 už dokáže „napsat řadu jednoduchých frází a vět spojených jednoduchými spojkami, jako jsou a, ale a protože“ (SERR 2002, s. 63). Vzhledem k tomu, že jeden bod ze zadání vyžaduje důvod (proč nemůžete přijít), lze očekávat posun na úroveň A2, nicméně je možné se s touto úlohou vypořádat i pomocí jednoduchých izolovaných vět (např. *Nemůžu přijít. Jsem nemocný.*). Co se týče korespondence, dokáže uživatel na úrovni A1 napsat stručný jednoduchý text na pohlednici (SERR 2002, s. 85), na úrovni A2 jednoduchý osobní dopis vyjadřující poděkování a omluvu (SERR 2002, s. 85). Ze zadání v modelové variantě vyplývá, že komunikační záměr odpovídá

² <http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/?p=nova-prirucka>

³ http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/uploads/Dokumenty/Referencni_popis_cestiny_verze_pro_web.pdf

⁴ http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=soupis-lexikalnich-jednotek&hl=cs_CZ

⁵ Např. Sladkovská, K. (2012). Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu. In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČČJ) 2012*. Praha: Akropolis, s. 83–87. Cvejnová, J. (2012). Připravte se s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt – nová příručka pro migranty (zpráva o publikaci). In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČČJ) 2012*. Praha: Akropolis, s. 89–91.

úrovni A2, diskutabilní může být, zda se jedná o *osobní* dopis, resp. e-mail. Nicméně podíváme-li se na deskriptor popisující adekvátnost z hlediska sociolingvistiky (SERR 2002, s. 124), už na úrovni A1 má být uživatel jazyka s to mj. pozdravit, rozloučit se a omluvit se. I v případě druhé úlohy tak lze říci, že odpovídá úrovni A1, ovšem přesahuje do úrovně A2. Dále je možné tuto i další zkoušky analyzovat vzhledem k úrovni podle SERR co do typů textu, délky produkovaných textů či jazykových prostředků⁶.

Na tomto místě je nutné si uvědomit, že takováto analýza může ukázat, zda zadání odpovídá obtížnosti deklarované úrovni. Tomu však musejí odpovídat i kritéria hodnocení a nastavení mezní hranice úspěšnosti. Pro odbornou i širokou veřejnost zůstává v případě analyzované zkoušky, ostatně jako u většiny, ne-li všech zkoušek z češtiny pro cizince, stanovení mezní hranice úspěšnosti analyzované zkoušky neprůhledné. Podrobně nejsou veřejnosti popsána ani kritéria hodnocení.

Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR poskytuje veřejnosti řadu dokumentů, z nichž především odborná veřejnost může usuzovat, zda zkouška odpovídá deklarované úrovni, či nikoliv. Přesto se domníváme, že by v případě této zkoušky bylo možné poskytnout větší množství materiálů a/nebo materiály podrobnější, aby byly doloženy všechny kroky vztažení zkoušky k SERR.

4.2 *Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince – úroveň B1*

Další zkouškou, kterou jsme zvolili pro analýzu, je Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince na úrovni B1 (CCE–B1). I zde jsme se zaměřili na subtest Psaní, který se skládá ze dvou úloh. V první úloze kandidáti produkují text o minimálně 75 slovech, ve druhé nejméně o 100 slovech. Časová dotace na obě úlohy celkem činí 60 minut. Pro hodnocení „uspěl/a“ je třeba dosáhnout v tomto subtestu nejméně 60 %.

Uživatelé zkoušky mají k dispozici následující materiály: specifikace zkoušky (týkající se zejména formátu zkoušky a obsahující též informace o kritériích hodnocení produktivních dovedností), modelovou variantu, cvičnou sadu včetně ukázek písemných projevů a přípravné kurzy pořádané přímo institucí zodpovídající za tvorbu zkoušky CCE.

⁶ V případě jazykových prostředků není možné vycházet pouze ze SERR a deskriptorů pro lingvistické kompetence, které jsou obecné, nezaměřené na konkrétní jazyk(y). Přihlížení k českým referenčním popisům ovšem může být problematické, omezeně je možné využít tzv. žákovské korpusy. V červenci r. 2015 byl na webových stránkách zveřejněn tzv. Referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úrovně A1, A2 a Soupis lexikálních jednotek úrovně A1, A2.

Odborné veřejnosti je určena řada článků, příspěvků z konferencí, školení či workshopů⁷, které se zaměřují na různé fáze procesu vztažení k SERR a od začátku roku 2015 i na fázi stanovení standardů.

Modelová varianta CCE-B1 charakterizuje, co kandidát dovede, takto: kandidát má „prokázat schopnost napsat jednoduše členěné souvislé texty na známá témata, sdělit informace a myšlenky, popsat zážitky a události a vyjádřit své pocity a názory.“⁸

Podle popisu v modelové variantě se kandidát v první úloze může setkat s vyplněním dotazníku k hodnocení služeb, žádostí, reklamací. První úloha z modelové varianty (viz Přílohu 2) dle našeho mínění zahrnuje ty deskriptory z úrovně B1, podle nichž uživatel jazyka „[d]okáže napsat velmi jednoduše členěné a podrobné popisy týkající se různých témat jeho/jejího zájmu, ...popsat zážitek a vylíčit své pocity a své reakce ..., ...napsat popis událostí, nedávného výletu, ať skutečného, nebo smyšleného.“ (SERR 2002, s. 64). V neposlední řadě dokáže „napsat krátká sdělení obsahující jednoduché informace bezprostředně důležité pro ...pracovníky ve službách, učitele a ostatní lidi, kteří jsou součástí jeho/jejího každodenního života, a srozumitelně při tom vyjádří, co považuje za důležité“ (SERR 2002, s. 86). Vzhledem k typu textu je zajištěn neutrální funkční styl, což odpovídá adekvátnosti z hlediska sociolingvistiky na úrovni B1 podle SERR (2002, s. 124). Nenalezli jsme deskriptor z vyšší či nižší úrovně, který by se v úloze č. 1 projevil.

V druhé úloze CCE-B1 se kandidát může setkat např. s neformálním dopisem, zprávou, vyprávěním apod. Úloha č. 2 v modelové variantě dle našeho názoru reflektuje deskriptory ze všeobecné stupnice pro písemnou interakci, podle nichž dokáže uživatel jazyka na úrovni B1 „sdělit informace a myšlenky týkající se jak abstraktních, tak konkrétních témat ...[a] problémy poměrně přesně vysvětlit, ...[n]apsat osobní dopisy ...a sdělit jednoduché, bezprostředně důležité informace a vysvětlit, co považuje za důležité“ (SERR 2002, s. 85); dále „[u]mí napsat osobní dopisy popisující zážitky, pocity a události“ (SERR 2002, s. 85), ovšem na B1+ dokáže „vyjádřit myšlenky o abstraktních nebo kulturních tématech, jakými jsou hudba a filmy“ (tamtéž), zde je tedy třeba pečlivě dbát, aby zadání nepřesáhlo k úrovni B1+. V úloze č. 2 v modelové variantě nenacházíme deskriptory odpovídající úrovni nižší či vyšší, srov. např. v korespondenci schopnost reagovat na zprávy a názory pisatele dopisu (úroveň B2, SERR 2002, s. 85) či schopnost

⁷ Srov. např. Vodičková, K. (2013). Vývoj jazykových zkoušek – nikdy nekončící příběh? In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČČJ) 2013*. Praha: Akropolis, s. 205–211.

Vodičková, K., Pečený, P., & Nováková, J. (2012). Specifikace Certifikované zkoušky z češtiny pro cizince a Společný evropský referenční rámec. In *Výuka a testování cizích jazyků v kontextu Společného evropského referenčního rámce (SERR)*. Praha: UK ÚJOP, s. 97–100.

Vlasáková, K. (2009). Vybrané problémy při tvorbě Certifikované zkoušky z češtiny pro cizince. In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČČJ) 2007–2009*. Praha: Akropolis, s. 75–79.

⁸ http://ujop.cuni.cz/upload/stories/vtc/CCE-B1_modelova_varianta_2012.pdf

skloubit, zhodnotit informace a argumenty z velkého počtu zdrojů (úroveň B2, SERR 2002, s. 63). Nejedná se ovšem už např. o „krátká frázovitá sdělení, která se vztahují k záležitostem z oblasti bezprostředních potřeb“ (SERR 2002, s. 85), jak je tomu na úrovni A2.

Domníváme se, že v případě Certifikované zkoušky z češtiny pro cizince, konkrétně v případě CCE–B1, mají uživatelé zkoušky dostatek informací o tom, jak zkouška koresponduje se SERR. Tyto informace je však třeba neustále doplňovat, rozšiřovat a prezentovat široké veřejnosti.

U materiálů určených odborné veřejnosti se setkáváme především s dílčími příspěvky zejména ve sbornících z konferencí a odborných setkání, předpokládáme, že by odborníci uvítali i ucelenější publikaci či podrobnější zprávu týkající se např. jednotlivých fází přiřazování zkoušek CCE k SERR. Vzhledem k tomu, že stanovení standardů probíhalo v polovině roku 2014, lze očekávat nárůst publikovaných informací o této fázi, a to zejména v souvislosti s implementací výsledků. První výsledky a nástin užitých metody byl představen na konferenci **Language Centres in Higher Education: Sharing Innovations, Research, Methodology and Best Practices** pořádané Jazykovým centrem Masarykovy univerzity v lednu roku 2015. Bylo by možné též uvažovat o prezentaci externích posudků zkoušek CCE veřejnosti, byť např. ve zkrácené podobě kvůli utajení ostrých zkouškových materiálů apod.

4.3 Státní jazyková zkouška základní

Státní jazyková zkouška základní uvádí, že odpovídá úrovni B2 podle SERR. Subtest ověřující řečovou dovednost psaní se skládá ze dvou úloh, v první úloze kandidáti píšou text o délce asi 50 slov, v druhé asi 250 slov. Na obě úlohy je vymezeno 80–90 minut. Mezní hranice úspěšnosti byla stanovena na 60 %, kritéria hodnocení se nám nepodařilo dohledat ani v zakoupené cvičné sadě.

První úloha⁹, tzv. povinné téma (tj. společné pro všechny), představuje v naší zakoupené cvičné sadě delší inzerát na koupi chaty či chalupy. Součástí inzerátu má být popis požadavků na daný objekt. Podle deskriptoru pro samostatný písemný projev by bylo možné uvažovat o úrovni B2, neboť na této úrovni uživatel jazyka dokáže „napsat srozumitelné a podrobné popisy týkající se různých témat v oblasti jeho/jejího zájmu“ (SERR 2002, s. 64). Podíváme-li se ale o úroveň níže, zjistíme, že na této úrovni uživatel jazyka dokáže „napsat velmi jednoduše členěné¹⁰ a podrobné popisy týkající se různých témat v oblasti jeho/jejího zájmu“ (SERR 2002, s. 64), rozdíl může být obtížně uchopitelný (srozumitelný popis na

⁹ Informace o zkoušce je možné nalézt na <http://www.sjs.cz/zkousky-a-certifikaty/statni-jazykova-zkouska-zakladni-b2.html>. Vzhledem k tomu, že cvičné sady je nutné si zakoupit, ukážku zadání zde v plném znění nepřepisujeme.

¹⁰ Srov. v původním anglickém znění SERR „straightforward, detailed descriptions“.

úrovni B2 proti jednoduše členěnému popisu na úrovni B1), navíc je vzhledem k požadovanému počtu slov a typu textu diskutabilní míra podrobnosti. Je rovněž otázkou, zda se v případě všech kandidátů jedná o oblast jeho/jejího zájmu. Jiný deskriptor týkající se psaní jsme neidentifikovali.

V případě úlohy č. 2 mají kandidáti na výběr ze dvou témat. V dané cvičné sadě je prvním typem textu zamyšlení, druhým osobní dopis. Typy textů nejsou dle našeho názoru co do obtížnosti vzhledem k úrovni SERR srovnatelné. Zatímco zamyšlení směřuje k deskriptoru pro zprávy a pojednání¹¹, podle nějž dokáže uživatel jazyka na úrovni B2 „napsat pojednání ..., která rozvíjejí argumentaci, uvádějí důvody pro a proti určitému názorovému stanovisku a vysvětlují výhody a nevýhody různých možností“ (SERR 2002, s. 64), odpovídá obtížnosti druhý typ textu spíše úrovni B1+, na níž dokáže uživatel jazyka „v osobních dopisech sdělit zprávy a vyjádřit myšlenky o abstraktních a kulturních tématech“ (SERR 2002, s. 85), případně úrovni B1, neboť již na této úrovni dokáže „napsat osobní dopisy popisující zážitky, pocity a události“ (SERR 2002, s. 85).

Krátká analýza konkrétní varianty subtestu vyvolává několik otázek. Věříme, že tvůrci testu by byli s to je zodpovědět, nicméně postrádáme jakékoliv materiály týkající se přiřazení Státní jazykové zkoušky základní k SERR, z nichž by mohla odborná veřejnost vycházet. Široké veřejnosti jsou určeny velmi obecné specifikace¹² a seznam konverzačních témat k ústní zkoušce, zájemcům o zkoušku přípravné kurzy nabízené přímo institucí vytvářející uvedenou zkoušku.

5 Závěrem

Na příkladu tří zkoušek z češtiny pro cizince jsme se pokusili demonstrovat důležitost informovat odbornou i širokou veřejnost o tom, jak k přiřazení zkoušky k SERR došlo. Zdůrazňujeme, že je potřeba nejen toto přiřazení skutečně provést např. na základě pěti fází popsaných v manuálu **Relating Language Examinations to the CEFR** (2009), ale celý proces i pečlivě zdokumentovat. Tato dokumentace by neměla být využita jen pro interní účely při zvyšování kvality zkoušky či jako podklady pro nezávislé posudky kvality zkoušky, ale měla by být přijatelnou formou prezentována i široké veřejnosti a v míře, kterou umožňují nároky na utajení zkouškových materiálů, uchování know-how atd., prezentována také odborné veřejnosti. Jen tak je možné zajistit, aby ke zkoušce veřejnost pojala důvěru, co se vztahu k SERR týče.

¹¹ V anglickém originálu „reports and essays“.

¹² Na webových stránkách se uvádí, že se ověřuje „dovednost sestavit v cizím jazyce sdělení v celkovém rozsahu asi 300 slov“ (<http://www.sjs.cz/zkousky-a-certifikaty/statni-jazykova-zkouska-zakladni-b2.html>), je možné zakoupit si cvičné sady.

Literatura

- COUNCIL OF EUROPE. *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment*. (2009). Strasbourg: Language Policy Division. Available online at: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/ManualRevision-proofread-FINAL_en.pdf
- FIGUERAS, N., NOIJONS, J., (EDS.) (2009). *Linking to the CEFR levels: Research Perspectives*. Arnhem: Cito, EALTA.
- KAFTANDJIEVA, F. (2004). Standard Setting. In *Reference Supplement to the preliminary pilot vision of the manual for relating language examinations to the Common European Framework of Reference, Section B*. Strasbourg: Language Policy Division.
- MARTYNIUK, W., (ED.) (2010). *Aligning Tests with the CEFR: Reflections on Using the Council of Europe's draft Manual*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. (2002). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- WEIR, C. J. (2005). Limitations of the Council of Europe's Framework of reference (CEFR) in developing comparable examinations and tests. In *Language Testing*, 22(3), 289–300.

Příloha 1

Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR

http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/uploads/Dokumenty/brozura_modelova_verze_2013.pdf

ÚLOHA 1

5 bodů

Andrea Svobodová se chce učit německy. Musí vyplnit formulář jazykové školy Progres. Jak vyplní Andrea Svobodová formulář?

Andrea Svobodová

Adresa: Vinohradská 39
120 00 Praha 2

Telefon: 776 723 853
E-mail: andrea.svobodova@seznam.cz

ODPOVĚDNÍ LIST S ŘEŠENÍM

Úloha 1

Jazyková škola Progres

Jméno: Andrea

Příjmení: Svobodová

Adresa - Ulice: Vinohradská 39

PSČ: 120 00

Město: Praha 2

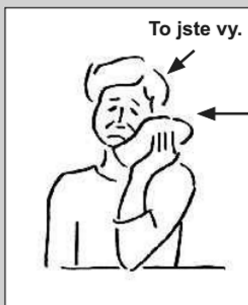
Telefon: 776 723 853

E-mail: andrea.svobodova@seznam.cz

ÚLOHA 2

15 bodů

Je úterý dopoledne. V 15 hodin máte vy a pan Malý schůzku.

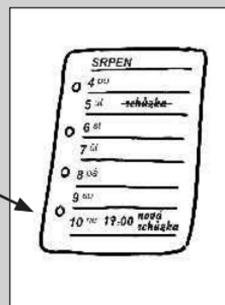

To jste vy.

Napište e-mail,

- že nemůžete přijít
- proč nemůžete přijít
- kdy bude nová schůzka
- kde bude nová schůzka.

E-mail musí mít minimálně 20 slov.

ODPOVĚDNÍ LIST

Úloha 2

Odeslat	Adresát	jan.maly@seznam.cz <Jan Malý>
	Kopie	
	Předmět	Pracovní schůzka
<p>Vážený pane Malý,</p> <p>...</p>		

Příloha 2

Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince – úroveň B1 (CCE-B1)

Úloha 1 – Dotazník

Byl/a jste na jednodenním výletu s cestovní kanceláří „CestujTam“.

Vyplňte dotazník. Napište celkem minimálně 75 slov.

12 bodů

DOTAZNÍK

1) Proč jste si výlet vybral/a?

.....

.....

.....

.....

.....

2) S čím jste byl/a na výletě spokojen/a?

.....

.....

.....

.....

.....

3) Co byste na výletě změnil/a?

.....

.....

.....

.....

.....

Úloha 2 – Neformální dopis

Vyberte si jedno z témat (A, nebo B) a napište svému kamarádovi / své kamarádce dopis, ve kterém vyjádříte svůj názor na vybrané téma. Napište minimálně 100 slov.

A. Televize je lepší než kniha.

B. Jídlo je radost.

A

nebo

B

13 bodů

V textu musí být:

- proč kamarádovi/kamarádce píšete,
- vlastní názor,
- příklad / vlastní zkušenost,
- závěr dopisu.

Bionote

Mgr. Kateřina Vodičková, Ph.D., MA, e-mail: katerina.vodickova@ujop.cuni.cz, Charles University in Prague, Institute for Language and Preparatory Studies, Research and Test Centre
Kateřina Vodičková teaches Czech for foreigners and, since 2007, works mainly as a language tester. She obtained MA in Language Testing and Ph.D. in Czech Language.